

БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДА БААЛОО ТУУРАЛУУ ЖАЛПЫ МААЛЫМАТ

АДАБИЙ ОКУУ

Окуп-үйрөнүүдөн күтүлүүчү натыйжалар. Мугалимге үчүн усулдук колдонмо. Адабий окуу 2-4-класстар/ Түз. С. К. Рысбаев, Б. А. Абдухамидова. – Б.: - 2012.- 82 б.

Окуучунун өзүн-өзү баалоосу жана бири-бирин баалоо

Окуучунун өзүн-өзү жана бири-бирин баалоодо окуп-үйрөнүү иштериндеги кемчиликтери жана аларды жоюунун жолдору аныкталат. Өзүнүн жетишкендиктерин баалоо, каталарын түзөтүү, өз алдынча иштөө, өзүн-өзү баалоо көндүмдөрү калыптанат. Окуучулардын өзүн-өзү баалоо, бири-бирин баалоо аракеттери белгиленген критерийлерге таянуу менен, ар бир сабактын жыйынтыктоочу баскычында төмөндөгү суроолорго жооп берүү аркылуу ишке ашырылат:

- иштеги ийгиликтерин жана кемчиликтерин?
- өзүңө эмнени каалайсың?
- классташтарыңа эмнени каалайсың?
- иште кандай кыйынчылыктар кездешти?
- эң кызыктуу эмне болду?
- иш процессинде эмнелерди үйрөндүң?
- эмнелер жакты, эмнелер жаккан жок?

Мындай бири-бирин баалоонун артыкчылыгы – окуучулар башкалардын ишинин мыкты жана начар жактарын байкоо аркылуу өзү да өсүп, өз кемчилигин талдай билет.

Окуучунун билимин тест аркылуу баалоо

Тест аркылуу баалоо – окуучунун чыгарманын мазмунун түшүнгөнүн жана билгенин текшерүү максатында өткөрүлөт. Тесттер калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу баалоодо колдонулат. Тесттин жыйынтыктары окуучу үчүн татаал деп саналган тигил же бул теманы мыкты өздөштүрүүгө жардам берет. Тест баалоонун көптөгөн формаларынын бири гана болгондуктан, баалоонун башка усулдары менен айкалышып колдонулат:

- даяр жооптордун ичинен бир жоопту тандаган тест;
- даяр жооптордун ичинен бир нече жоопторду тандаган тест;
- сунушталган жооптордогу байланышты тапкан тест;
- «туура», «туура эмес» жооптуу тест;
- жоопсуз тест, суроолор жана жооптор.

Суроолорду жана жоопторду колдонуу – сабактын мазмундук максатын окуучулар канчалык деңгээлде өздөштүргөндүгүн текшерүүнүн жакшы ыкмасы.

Эссени жардамы менен баалоо

Берилген темага ылайык эссе жазуу - окуучулардын ал теманы түшүнгөнүн жана ал тема боюнча жалпы билимдерин текшерүүнүн алгылыктуу ыкмасы. Эссе аркылуу баалоонун кыйынчылыгы – эссени текшерүүгө жана баалоого атайын убакыттын талап кылынышы. Ошондуктан эссени баалоонун төмөндөгүдөй критерийлерин пайдаланса болот:

Эссени баалоонун критерийлери

	Критерийлер	Эң жогорку баа	Алынган баа
	Тема менен байланышы	5	
	Ынандыра билүүсү	5	
	Идеянын нукуралуулугу	4	
	Идеянын логикалуу ачылышы	5	
	Ишенимдүү далилдердин болушу	4	
	Текст түзүлүшүнүн ырааттуулугу	4	
	Грамматикалык, орфографиялык жана стилдик жактан тууралыгы	3	

Мында баа коюуда – окуучунун көрсөткүчтөрү жалпы бааланат. Эң жогорку баа – 30 деп болжолдуу алсак да болот. Эгер беш упайлык баа койгуңуз келсе, жалпы бааны 6 га бөлүп, тегеректеп койгула. Жазуу иштерине сынак уюштурула. 4 окуучу биригип, бири-биринин жазганын текшерсе болот. Андан кийин эң жакшы эссе тандалып алынат.

МАТЕМАТИКА

Окуп-үйрөнүүдөн күтүлүүчү натыйжалар. Математика. 1-4-класстар. Мугалимдер үчүн усулдук колдонмо / Түз. Ч. А. Аттокурова, А. К. Мурсаева, Р. Х. Шакиров. – Б.: «Билим», 2011. - 74 б.

Баа коюунун ченемдик талаптары

Окуучулардын оозеки жообун баалоо

«5» деген баа:

- окуу китептериндеги жана программадагы окутуунун мазмунун толугу менен айта алса;
- математика предметине байланыштуу терминдерди, белгилерди так колдонсо, логикалык ой жүгүртүүдө ирети менен түшүндүрсө;
- окуу материалдарына карата керектүү чиймелерди чийсе;
- окуучунун өтүлгөн материал боюнча билимин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн кийинки сабактагы мисал-маселелерди чыгарууда, суроо жооптордо, бышыктоодо байланыштырып, колдоно алса;
- математика сабагынан алган билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн өз жашоосундагы кырдаалдарда колдоно билсе;
- суроого көмөкчү суроолорсуз эле так жооп берсе.

«4» деген баа

«5» деген баа алууга коюлуучу талаптардан төмөндөгү кемчиликтерге жол берилсе, анда окуучу «4» менен бааланат.

- математикалык мазмунду ачып берүүдө кээ бир кемчиликтер кетирилсе;
- негизги мазмунду ачууда 1-2 кемчилик кетирилип, аны мугалимдин талабы боюнча ондолсо;
- кошумча берилген суроолорго жооп берүүдө кээ бир кемчиликтер кетирилип, ал кемчиликтер мугалимдин эскертүүсү менен ондолсо.

«3» деген баа

- математикалык материалдын жалпы мазмунун түшүнүп, бирок мазмунун толук айтып бере албаса, жана жалпы суроолордун кээ бирине гана жооп берсе;
- математикалык түшүнүктөрдү кыйынчылык менен аныктаса, терминдерди колдонууда каталарды кетирсе, чийиндерди мазмунуна карата туура чие албаса жана мугалимдин көмөкчү суроолорунун жардамы менен гана жооптор оңдолсо;
- мурдагы өтүлгөн материалдар боюнча билим, билгичтик жана көндүмдөрүн кийинки сабак менен байланыштыра албаса, ошондой эле жашоо турмушундагы кырдаал – теориялык жактан билим жетиштүү болуп (эрежелерди курулай жаттап алуу), аны практикада колдонуу билгичтиктерин, көндүмдөрүн көрсөтө албаса коюлат.

«2» деген баа

- окуу материалынын мазмунун ачып бере албаса;
- окуу материалынын негизги бөлүгүн түшүнбөстүгү байкалса;
- математикалык түшүнүктөрдү аныктоодо кыйналса, терминдерди колдонууда ката кетирсе, материалдын мазмунуна карата чиймелерди чие албаса, мугалим тарабынан берилген көмөкчү суроолордун жардамы менен жогорудагы кетирилген кемчиликтерди жое, албаса коюлат.

“1” деген баа

- окуу материалынын мазмунун толук бойдон түшүнбөстүгү байкалса коюлат.

Окуучунун жазуу жана текшерүү иштерин баалоо

«5» деген баа

- берилген иш толугу менен катасыз аткарылса;
- окуучу цифраларды элементи менен туура, таза жаза алса;
- тапшырмаларды аткарууда аны аткарууну толугу менен негиздей алса, туура ой жүгүртсө;
- тапшырма рационалдуу жол менен аткарылса коюлат.

«4» деген баа

- берилген иш толугу менен аткарылса, бирок аткарууда бир ката кетирилсе;
- окуу материалынын мазмуну боюнча чийин так чийилбесе, бирок бул каталык тапшырманы аткарууда жолгоо болбосо;
- тапшырманын жооптору туура, цифралар элементи менен жазылган, бирок окуучу кээ бир ондоолорду жүргүзсө коюлат.

«3» деген баа

- берилген иш аткарылса, бирок 2 же 3 ката кетирилсе;
- ишти аткарууда таза, тура жаза албаса, кээ бир тапшырмаларды аткарууда кемчилдиктер кетирилсе;
- материалдын мазмунуна карата чийме чие албаса;
- мурунку билим, билгичтигин кийинки окуу материалдарына байланыштыра албаса коюлат.

«2» деген баа

- окуу материалынын мазмунун түшүнбөсө, берилген тапшырманы аткарууда кыйналса;
- берилген тапшырма боюнча бир нече каталар кетирсе коюлат.

«1» деген баа

- окуучу өтүлгөн тема боюнча билим, билгичтик жана көндүмү калыптанбаса, аны колдоно албаса коюлат.

МЕКЕН ТААНУУ

Окуп-үйрөнүүдөн күтүлүүчү натыйжалар. Мугалимдер үчүн усулдук колдонмо. Мекен таануу 1-4-класстар / Түз. З Мамбетова, Г. К. Бекбоева, Р. Х. Шакиров.- Б.: - 2011.- 55 б.

Окуучулардын иш-аракетинин натыйжаларын объективдүү баалоо үчүн баа коюунун төмөндөгүдөй нормативдери, градациялары колдонулат.

Оозеки жоопту баалоо:

«5» деген баа текстти туура окуп, кайра айтып берсе, суроолорго толук жооп берсе, карта менен иштей алса коюлат.

«4» деген баа текстти окуп, бирок толук кайра айтып бере албаса, суроолорго толук жооп бербесе коюлат.

«3» деген баа текстти жакшы окуй албаса, жакшы айтып бере албаса, суроолорго араң жооп берсе коюлат.

«2» деген баа текстти билбесе, айтып бербесе коюлат.

«1» деген баа такыр айтпаса, жооп бербесе коюлат.

Практикалык иштерди баалоо:

«5» деген баа так, тыкан, ирээттүү аткарылган ишке коюлат.

«4» деген баа жакшы аткарылып, бирок 1-2 ката кетирилсе коюлат.

«3» деген баа ирээтсиз, 2-3 этабы аткарылбаган, начар даярдалган ишке коюлат.

«2» деген баа ишти начар иштесе коюлат.

«1» деген баа ишти аткара албаса коюлат.

Практикалык иштерди баалоо:

- «5» деген баа так, тыкан, ирээттүү аткарылган ишке коюлат.
- «4» деген баа жакшы аткарылып, бирок 1-2 ката кетирилсе коюлат.
- «3» деген баа ирээтсиз, 2-3 этабы аткарылбаган, начар даярдалган ишке коюлат.
- «2» деген баа ишти начар иштесе коюлат.
- «1» деген баа ишти аткара албаса коюлат.

Жазуу иштерин (тест, викторина, кластер ж.б.) баалоо:

- «5» деген баа тесттин 85%тин аткаrsa, так, тыкан болсо коюлат.
- «4» деген баа тесттин 60-85%тин аткаrsa, викторина, кроссворддон 1-2 ката кетирсе коюлат.
- «3» деген баа тесттин 60%тен азыраагын аткаrsa, кроссворддон 3-5 ката кетирсе коюлат.
- «2» деген баа тесттин 20 %тен азыраагын аткаrsa коюлат.
- «1» деген баа тести, кроссвордду да аткара албаса коюлат.

Дептерде иштөөнү баалоо:

- «5» деген баа ката кетирбей, системалуу (жазуу, сүрөт тартуу, схема түзүү ж.б.) так аткаrsa коюлат.
  - «4» деген баа системалуу, толук иштеп, бирок 1-2 катасы бар болсо коюлат.
  - «3» деген баа тапшырмалар толук аткарылбаса (жарымынан азырагы), ката кетирип, булгап жазса коюлат.
  - «2» деген баа тапшырмаларды аткарбаса коюлат.
  - «1» деген баа дептери ирээтсиз болсо,булгап жазса же дептери жок болсо коюлат.
-